

No Vanagiem līdz Dailes valstībai

Orests Silabriedis

SARUNA AR DAILES TEĀTRA MŪZIKAS DAĻAS VADĪTĀJU JURI VAIVODU

Orests Silabriedis: Ieskatīsimies tālajos Vanagu laukos. Vai teātris ir tavas dzīves sastāvdaļa no agrām dienām?

Juris Vaivods: Noteikti. Vanagu ciemā mēs bijām daudz bērnu, man kaimiņos pāri pļavai dzīvoja māksliniece Inese Mailite un viņas māsa Anita, kas ir keramiķe. Mums bija radošā vide ar saucamo "Joku māju", ko Ineses tēvs laipni savā birzī uzbūvēja – tur bija gan izstāžu zāle, gan tikšanās vieta. Bija savi kapu svētki (putniņiem un pelītēm), bija literārie iestudējumi. Atceros, iestudējām "Timurs un viņa komanda", mūsu štābs bija īsta mežabrāļu pirtiņa (Līvānu pusē bija ļoti aktīva mežabrāļu kustība, kas noturējās līdz pat 1949. gadam). Skatītājus nevajadzēja, darbojāmies paši. Lielaļiem jau nebija laika.

Vienīgi mans tēvs mūs atbalstīja. Viņam, starp citu, bija ļoti skanīgs tenors. Tiesa, mūzikā izskolējās viņa brālis, kurš ilgus gadus dziedāja Valsts kori, bet patiesībā lieliska balss bija manam tēvam. Ja viņš būtu mācījies, noteikti varētu kļūt par izcilu operas dramatisko tenoru, jo balsij piemita t. s. "sudrabiņš" – tā ir balss, kas skan rampai pāri, dabiski, bez piepūles. Taču dzīve lēma citādi – viņš kļuva par kolhoza brigadieru, savukārt brālis ar mazāku balsi izskolējās par dziedātāju. Tēvs mums mācīja disciplīnu, bija ļoti prasīgs, un par to viņam esmu pateicīgs. Atceros, mans pirmais darbs bija ziepju trauka un bļodas mazgāšana – tām bija vienmēr jābūt tīrām. Mamma savukārt bija ļoti sirsnīga, viņa parasti bija tāds kā zibensnovēdējs ģimenē.

OS: Tava dzimtā vieta ir it kā robežzona starp Vidzemi, Sēliju, Latgali. Kā tu pats uztver Vanagus?

JV: Tā ir Latgale. Vienīgi tautastērpos ir sakritība ar Krustpili.

OS: Kurā brīdī saprati, ka gribi doties tālāk par Līvāniem?

JV: Mani virzīja labi cilvēki. Līvānu mūzikas skolā skolotājs Paulis Šuvajevs, redzēdams, ka puikam actiņas mirdz, nodibināja bērnu lauku kapelu, ar kuru mēs pat piedalījāmies TV konkursā "Ko tu proti?" un citās pārraidēs. Bija braucieni uz koncertiem, konkursiem. Jāsaka paldies tēvam, kurš atļāvās iecirst pamatīgu robu ģimenes budžetā un nopirkt man dārgu akordeonu – vācu *Weltmeister*. Akordeonu tālāk tomēr nemācījos un Daugavpili jau iestājos kordirģentos.

OS: Kāpēc?

JV: Man bija doma pievērsties mūzikas skološanai. Latgalē bija tā laimīgā apstākļu sakritība, ka skola nenosodīja mūsu iešanu baznīcā. Tā kā pazinu nošu rakstu, mana vieta jau no sestās klases bija baznīcā pie ērģelēm. Visas kāzas, bēres, dievkalpojumi pagāja Vanagu baznīcā. Tur joprojām ir tās pašas skalu sistēmas ērģeles. Skali mitrā laikā vienmēr iestrēga un ērģeles "brēca" pa visu baznīcu. Tad bija ātri jālien tajā kastē iekšā un jāstutē skali atpakaļ, lai varētu normāli turpināt dievkalpojumu. Ziemā šausmīgi sala rokas. Tēvs garā vadā nolaida cūku apsildāmo lampu, kas, manuprāt, joprojām tur atrodas (*smejas*). Saite ar baznīcu mudināja pievērsties kordirģēšanai, jo galvā jau bija sava shēma – baznīcā vajadzīgs koris. Šī ideja man bija prātā vēl arī tad, kad absolvēju konservatoriju, taču dzīve iegriezās citādi.

Daugavpili man bija lieliski skolotāji – Gunta Boša, Ināra Lēnspēlniece, Ēvalds Daugulis, kuri burtiski atvēra logu uz mūziku. Mūsu dzīvi tas sagriezta kājām gaisā, radās iekšēja prasība turpināt meklēt pašiem, izveidojām arī kapelu. Tagad cilvēki Daugavpili sauc par

krievu pilsētu, bet es varu teikt, ka četros studiju gados šo pilsētu izjutu pavisam citādi, jo pats cilvēks rada vidi ap sevi. Dziedāju Terēzijas Brokas kori, spēlēju pavadījumus deju ansamblim "Orions", muzicējam visādās keramikas dienās un mūzikas dienās, gāju dziedāt uz Daugavpils Pedagoģijas universitātes mācību kori, spēlēju pūtēju orķestri. Daugavpili tobrīd darbojās leģendārā grupa "Elpa" un Jānis Logins, kas parāva līdzīgu virkni jaunu cilvēku – arī Ilonu Kudiņu, kas tagad Amerikā darbojas džeza jomā.

Daugavpils studiju beigās uz mūsu skolu atbrauca pasniedzēju grupa no konservatorijas, kas vērtēja mācību darbu un vēroja arī audzēkņus. Vairākus no mums iesauca kabinetā un jautāja – vai tu gribētu turpināt mācīties konservatorijā? Ar piebildi – vai esi gatavs pēc tam atgriezties strādāt Latgalē? Protams, ka es biju gatavs. Tikai dzīve vēlāk sagriezās citādi.

OS: Kā rokās tu nonāci konservatorijā?

JV: Tas bija 1985. gads, slavenie Dziesmu svētki ar militāro orķestri Mežaparka estrādē. Iestājesāmeni notika starp koncertiem un negulētām naktīm, kas pagāja ballējoties. Noliku eksāmenus un nokļuvu pie Jura Kļaviņa. Prieki nebija ilgi, jo kādā rudens rītā balss telefonā krieviski jautāja, vai es negribot dienēt Latvijā? Kurš normāli domājošs cilvēks varētu atbildēt, ka ne! Tad man jautāja, vai es dienēšot "Zvaigznītē", un es, pats nezinu kādēļ, atbildēju, ka gribu pūtēju orķestri. Nokļuvām Liepājas pusē – romantiskā vietā, kas izrādījās padomju armijas aviācijas mācību daļa, tur gatavoja aviomehāniķus. Daļas komandieris bija izdomājis, ka viņam vajadzīgs pūtēju orķestris. Kolhozs bija savu orķestri likvidējis un instrumentus izmetis. Es ar lodlampu un citiem rīkiem, cik nu varēju, savežu kārtībā tos vara instrumentus. To man Daugavpili iemācīja viens vecs frontinieks, pie kura es mācījos trompetes spēli. Viņam esmu ļoti pateicīgs, jo viņš bija nevis pie pieminekļiem skrējējs, bet īsts dzīves skolotājs. Viņam jau toreiz bija ap astoņdesmit. Krievs. Fantastisks cilvēks! Un kādas anekdotes zināja!

Nu, tā tad savežu kārtībā instrumentus, sarakstīju abas himnas izspēlējamā tonalitātē un vienu maršu. Vēlāk maršos salikām arī pa vācu šlāgeru melodijai. Kāds virsnieks gan pienāca klāt un jautāja, ko mēs tur spēlējam. Teicu, ka latviešu tautasdziesmas. Ā, nu labi. Laiku pavadījām jautri. Vēl man bija jāzīmē plakāti, arī Lēņina attēls.

OS: Sanāca atpazīstams?

JV: Jā, jā. Es kādreiz nodarbojos ar zīmēšanu, man tā lieta nebija sveša. Šo darbu vadīja lietuviešu mākslinieks, viņš vēl nebija pabeidzis Viļņas Mākslas akadēmiju. Tā mēs dzīvojām, varētu teikt, stingra režīma pionieru nometnē. Uz daļu atsūtīja vairākus puīšus no Baltkrievijas – vienam bija traumēta gūža, citam bija garīga rakstura problēmas, viņš staigāja smaidīdams. Es paņēmu viņu "uz šķīvjiem", un viņam tas ļoti patika. Vienreiz tā sasita šķīvjus, ka tie izliecās uz otru pusi. Apguvām repertuāru pieklājīgā limenī, mūs pat aicināja spēlēt uz citām daļām, piemēram, Vaiņodē bija liels aviācijas pulks, un braucām viņiem spēlēt ģenerāļu pieņemšanās. Nerunājot nemaz par bērītēm, kas vienmēr bijis labs maizes darbiņš.

OS: Vai tu tiki arī pie kādas augstākas dienesta pakāpes?

JV: Iedeva jaunāko seržantu – orķestri vadīt bez pakāpes taču nevarēja. Man arī bija ekskluzīvā iespēja iziet no daļas. Štābs atradās

JURIS VAIVODS (ziņas no www.lmic.lv)

- dzimis 1966. gada 29. martā Preiļu rajona Vanagos
- absolvējis Livāņu mūzikas skolu (akordeona spēle), Daugavpils mūzikas vidusskolu (kordiriģēšana), Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmiju (bakalaura grāds Edgara Račevska klasē, maģistra grāds Imanta Kokara klasē)
- fakultatīvi mācījies kompozīciju pie Paula Dambja un Pētera Plakīda
- vadījis paša izveidoto Daugavpils lauku kapelu, kori "Akadēmiskais vanadziņš", vokālo grupu Grazia con figurazija, kapelu "Usma", kamerkori "Versija", viru kori "Dziedonis"
- kopš 1997. gada Dailes teātra Mūzikas daļas vadītājs
- bijis Rīgas 800-gades svinību zonas "Rīga dzied" mākslinieciskais vadītājs un "Rīga dejo" muzikālais vadītājs, XXIII Vispārējo dziesmu svētku Jauniešu koru koncerta mākslinieciskais vadītājs, starptautiskās burinieku regates pasākuma "Sapņo līdzī vējam" muzikālais vadītājs u. c.
- tautasdziesmu apdares vairākkārt skanējušas Vispārējos latviešu dziesmu svētkos
- par mūziku teātra izrādēm "Precības" (2001) un "Raudupiete" (2003) saņēmis "Spēlmaņu nakts" balvu kā labākais mūzikas autors

pusotru kilometru tālāk, un pie štāba bija arī tā sauktais kultūras nams. Es biju viltīgs – uztaisīju augstāko virsnieku sievu vokālo ansambli, kur dziedāja daļas komandiera sieva, politiskā priekšnieka sieva un virsnieku

kafejnīcas vadītāja. Dziedāja kā jau nu dziedāja, toties katrā mēģinājumā man tika karbonādes vai citi labumi no virsnieku kafējnīcas. Un vēl, laikmetīgi sakot, man bija "jumts" attiecībā ar daļas vadību.

OS: Vai var teikt, ka tie bija laimīgi divi gadi?

JV: Jā, un jāteic, ka tik daudz grāmatu, kā tur, es savā mūžā nebiju izlasījis. Tēvs nemitīgi sūtīja paciņas ar grāmatām.

OS: Tātad augsti izglītota cilvēka minimumu apguvi armijas laikā.

JV: Nu, jā, tā var teikt. Turklāt armija cilvēku disciplinē, un es domāju, ka patlaban valstī būtu mazāk problēmu, ja cilvēki būtu disciplinētāki un prastu pastāvēt paši par sevi. Armija iemāca aizstāvēt sevi.

OS: Vai tu Latvijai diagnosticē tādu kā cilvēku nesavākšanos?

JV: Es tikai mazliet brīnos. Šveices dzīves līmenis neprasa komentārus, bet tur cilvēkiem tomēr pusgads ir obligāti valstij jāziedo, kaut vai tādēļ, lai tu būtu šis valsts patriots. Mums ar to patriotismu ir visai švaki.

OS: Pēc armijas tu atgriezies Mūzikas akadēmijā. Vai vari divos vārdos pastāstīt par "Vanadziņu" un "Usmu"? Kā tu no šodienas skatpunktā skaties uz šīm aktivitātēm?

JV: "Vanadziņš" saistās ar pirmo oficiāli svinēto Lāčplēša dienu, kad mēs rudens vakarā Vārkavas baznīcā dziedājām garīgās mūzikas koncertu. Baznīca bija pārpildīta. Pēc tam regulāri braucām dziedāt vai nu Lieldienas, vai citus baznīcas svētkus, ieskaitot Jāņus, jo Jāņi manā lauku baznīcā ir lielākie baznīcas svētki. Jānis Kristītājs ir baznīcas patrons, un viņa diena tiek kārtīgi svinēta. Tas tā skaisti – nolīgo nakti un pēc tam ej baznīcā.

OS: Nolūgties...

JV: (smejas) Jā.

OS: Atgādini, kas tā bija par kompāniju.

JV: Starp citiem – Mārtiņš Klišāns, Māris Sirmais, Romāns Vanags, Pauls Putniņš, Uģis Matvejs, Guntars Prānis, Jānis Markovs,

Armands Zavadskis, mans intervētājs; no meitenēm Inga Martinsons, Kristīne Erenštreite, Aira Birziņa, Dace Klišāne, Ingrīda Vilkārsē, Dace Vilsone... Atceros, ka ar mums, šādu te sabiedrību, kopā brauca pats Tāivaldis Deksnis, kurš pacietīgi sēdēja pie ērgelēm un spēlēja pavadījumus.

OS: Bija arī kapela "Usma".

JV: 1988. gada pavasarī mani uzrunāja deju ansambļa "Daile" solisti Jānis Ērglis, Alberts Kivlenieks un Edijs Purmalis, sak, vajadzētu uztaisīt vienu programmiņu, kas iepazīstinātu ar latviešu mūziku ārzemju tūristus, kas tolaik pasāka vairāk braukt uz Latviju. Klubā *Allegro*, kas tagad kļuvis par naktsklubu, bija saviesīgi vakari. Tur notika kaut kāda divaina balsošana, kurā vakara dalībnieki pielika "ķeksīti" tiem, kas viņiem tajā vakarā bija patikuši. Mums krita laimīgā loze – tas bija brauciens uz Malaiziju. Iedomājies – pirmās ārzemes un uzreiz Malaizija! Manas mammas brālis bija katoļu garīdznieks, tādēļ mūs visus noformēja kā komjaunatnes sekretāru ansambli. Savulaik bija kolhozu priekšsēdētāju vokālie ansambļi, kādēļ nevarētu būt komjaunatnes sekretāru šlāgergrupa?

OS: "Usmas" mūziķi arī bija izmeklēta kompānija.

JV: Pirmsākumos bija Ivars Bajaruns, Mārcis Kūlis, operas tubists Pauls Pētersons un Roberts Ramoss. Tad man iepatikās vibrofoņa krāsas, pie mums atnāca Ivo Krūskops un pie bungām apsēdās viņa brālis Uģis. Laika gaitā ar mums spēlēja arī Zintis Žvarts un Indriķis Veitners.

OS: Un nosaukums?

JV: Nosaukums radās pavisam prozaiski. Žurnāls "Liesma" rīkoja regati Usmas ezerā. Kādas jahtas īpašnieks aicināja mūs pavizināties pa ezeru. Uznāca spēcīga brīze no sāniem. Mēs, cilvēki pilnīgi bez kādām burātāju iemaņām, sakritām uz buras un vienu stundu bijām likteņa varā. Tā stunda vilkāš ļoti ilgi. Bija tumšs, auksts, tātad peldēt nevarēja. Laimīgā kārtā jahta atdūrās pret ezera dibenu, un tad mēs trosītēs noturējāmies. Pēc tam Usmas ezera jahtkluba priekšnieks rādīja ezera karti un teica – jūs esat dzimuši laimes kreklīnā, jo burtiski desmit metru tālāk ir bedre. Ja tajā būtu iekļuvis, jahta aizietu dibenā. Tā radās kapelas nosaukums, un mūsu otrā dzimšanas diena ir 13. augusts.

Ar LR skaņu režisoru Pāvelu Mališkinu, gatavojot Dailes teātra 90. jubilejas dubultalbumu

OS: Vēl viens leģendārs nosaukums ir grupa *Grazia con figurazia*.

JV: Skolā lika spēlēt skečus par to, kā nevienu dienu nevar nodzīvot bez matemātikas. Es varētu uztaisīt skeču, ka nevaru ne dienu nodzīvot bez mūzikas. Arī humors man vienmēr patīcis. Cilvēki ir aizmirsuši 90. gadu krīzes – vienu, kad mēs tikko atguvām neatkarību, un otru 90. gadu vidū. Toreiz vienīgais glābiņš bija tas, ka cilvēkiem vēl nebija kredītu, taču ziepes bija krietni vien pamatīgākas.

Zooloģiskais dārzs paziņoja, ka nevar vairs dzīvniekus apgādāt ar pārtiku. Bija drūms ziemas laiks, un čaļiem teicu – uztaisām “Sniegbaltītes skolu”! Viņi laipni piekrita, un man par pārsteigumu Konservatorijas zāle bija stāvgrūdām pilna, cilvēki stutēja sienas. Bet tur arī bija tādi personāži! Mārim Sirmajam mamma bija spilvenā sadūrusi adāmadatas, jo viņš bija Ezis, Jānis Markovs spēlēja nerātno Vilcēnu, Guntars Prānis ar starta pistoli viņu vajāja. Vēl bija lācene – Mārtiņš Klišāns, kurš nevilus izjauca scenāriju: viņš paņēma uz rokām lācēnu Mišku – Ulđi Leiškalnu, kuram aiz pārsteiguma izbīra lugas eksemplāra lapas. Viņš drudžaini tās vāca pa skatuvi, lai varētu turpināt spēlēt. Vāvere bija Jānis Ungurs. Es pats biju Neparastā vārna un kaut ko mēģināju uz klavierēm pavadīt. Džonsons [Andris Jansons] bija lieliska eglīte, kura tik tiešām aizdegās. Acīmredzot, Arturs Maskats par to bija padzirdējis un uzaicināja mani uz Dailes teātri veidot pirmos Teātra dienu koncertus. Man bija laime pirmo koncertu taisīt kopā ar Arnoldu Liniņu un Tamāru Ēķi. Kā tagad atceros, viss koncerts tika saveidots praktiski vienā naktī. Tad es sapratu – uh, kas te par tempiem! Tie man patika, jo tiešā tāpat mēs taisījām savas *Grazia* programmiņas.

OS: Intensīvs trieciendarbs?

JV: Jā. Lai gan mani pārsteidza daža laba aktiera attieksme. Atceros pirmo saskarsmi ar Viju Artmani. Viņa gan skaitījās nedziedoša aktrise, tomēr es viņai iedevu slaveno *Chanson d'amour* un vēl no Marlēnas Dītrihas repertuāra, no “Zilā eņģeļa” – *Ich bin von Kopf*. Sarunājām nākošo tikšanos pēc divām dienām. Viņa atnāk, nostājas pie klavierēm un sāk man stāstīt par Marlēnu Dītrihu. Es viņai jautāju, no kurienes viņa to visu zina. Viņa saka, esot izlasījusi pa šīm dienām divas grāmatas. Tad sapratu, ko nozīmē vecā kaluma aktrise, kas vienai šādai necilai Teātra dienas koncerta dziesmiņai izlasa divas grāmatas!

OS: Un kā jūs tikāt līdz dziedāšanai?

JV: Tikām, tikām, viss kārtībā, bet bija arī kuriozs. Teātra dienas koncertus vairākas reizes atkārtāja, jo teātra kasi kaut kā jāpapildina. Man uz klavierēm bija dziesmu secība. Tad piektajā vai sestajā reizē Vijas Artmanes dziesmas pēkšņi tika samainītas vietām. Sākam spēlēt lēno Dītrihas svinga valsī un pēkšņi dzirdam – *Chaaansoon...* Tad mēs tā skaisti dažās taktīs no lēnā valša pārējam uz svingu.

OS: Tātad ar aktieriem tu vari saprasties? Tur katram kāda “rozīne”, cilvēki ne bez pašapziņas.

JV: Saprasties man nav pilnīgi nekādu problēmu. Vienīgi reizēm žēl, ka tie, kuriem Dieviņš devis vairāk, reizumis izrādās mazliet par slinku. Tad viņiem iesaku sevi nedaudz pilnveidot, pievēršot uzmanību konkrētām lietām.

OS: Mūzikas jomā?

JV: Jā. Pirmajā Dailes teātra deklarācijā viens no punktiem bija tas, ka visupirms uzmanība jāvērs uz aktiera runu un ritmisko kustību. Dailes teātris pirmajos darbības gados savu izpaušmi meklēja tieši caur deju un mūziku. Vecajos kinokadros var redzēt, kā runājot jāatsedz zobi, lai rastos virsskaņas un līdz ar to tavi līdzskaņi aizietu līdz klausītājam. Es viņiem to mēģinu skaidrot saistībā ar dziedāšanu, taču, vai viņi to izdara, tas ir cits jautājums. Man ir šādas tādas domas par nākotni, taču nestāstīšu, jo tad var gadīties, ka šīs idejas nomirst. Tomēr man ir cerības uz kvalitatīvu lūzumu.

OS: Pieļauju, ka tev pašam ir bijuši labi skolotāji cilvēka balss aparāta iepazīšanā.

JV: Ļoti žēl, ka Mūzikas akadēmija vairs nesadarbojas ar Štutgartes Baha akadēmiju! Šī akadēmija un profesors Brūss Ābels atvēra acis uz to, kā cilvēks fizioloģiski funkcionē dziedāšanas laikā. Patskaņu vietu sakārtošana, elpas vingrinājumi – to es Ābela nodarbībās aizgūtnēm mācījos. Tas bija kārtējais atvērtais vēdlodziņš Eiropas virzienā, kur mēs dabūjām pasaules elpu.

OS: Tev savulaik bija iespēja izveidot filharmoniska mūziķa karjeru.

JV: Jā, bija tāda lieta. Kad Ivars Cinkuss aizbrauca studēt Prinstonas universitātē, man piedāvāja vadīt Rīgas Doma zēnu kora viru grupu. Es vēlējos panākt zināmu autonomiju, lai paši varētu iestudēt savas koncertprogrammas. Iedomājies, cik daudz tobrīd nezināma un nedziedāta repertuāra bija – no Riharda Štrausa līdz latviešu komponistiem. Kaut kā tomēr neizveidojās laba saprašanās, varbūt bija bail, ka mēs aiziesim prom no zēnu kora, un tad nāca kora “Versija” piedāvājums. “Versijai” bija augsts un skaists mērķis – dziedāt garīgo mūziku. Tomēr cilvēciski mēs laikam nevarējām īstenot to, ko centāmies piepildīt mūzikā. Vērpās intrigas, vienā brīdī profesionālisms sāka šķobīties. Valsts vairs nevarēja dot naudu, un palikt par projektu kori – tas pats par sevi nebūtu nekas slikts, taču kvalitāte sāka klibot, un nevarēja īsti sajūst gandarījumu.

Kad beidzām konservatoriju, Ivaru Cinkusu, Paulu Putniņu un mani aicināja strādāt Operetes teātrī. Vienreiz aizgāju un ar to arī pietika, jo sapratu, ka tur nevarēs neko mainīt. Iespējams, esmu dzīvē kaut kādas durvis aizcirtis. Tomēr mani ļoti interesēja mūsdienu mūzika, pētījām arī viduslaiku mūziku no Georga Pelēča bagātīgajiem nošu krājumiem. Tie bija tādi “izslimojami” periodi – renesanse, baroks. Kad Sigvards Kļava nodibināja Jaunās kormūzikas dienas, Radio koris, *Sacrum* un “Versija” Universitātes aula atskaņoja speciāli rakstītas jaunas partitūras. Tā mēs atradām Juri Ābolu – “Versija” bija pirmā, kas iestudēja viņa dadaisma skaņdarbus, lai gan par mums tolaik drusku sminēja bārdā.

OS: Pastāsti, lūdzu, par savu daiļrades ceļu – kad tas sākās?

JV: Rotaļbiedriem gluži nerakstīju, taču kaut kad pioniera gados sajutu vajadzību uzrakstīt pateicību skolotājiem. Lauku skolā tik tiešām bija lieliski skolotāji! Pagājušajā nedēļā bija skolas jubileja, un māsa vaicāja, vai atceros dziesmu “Es pateicos tev, mīļo skolotāj”. Man likās, neatgādinā labāk šitādas lietas. Patiesībā esmu diezgan kautrīgs, un kautrība faktiski ir prasīgums. Kādā Lielās mūzikas balvas ceremonijā Augusts Sukuts atcerējās, ka viņš savulaik laivojis un maksķerējis kopā ar čellistu Ernestu Bertovski, un viņi runājuši par to, cik tā pasaule piebezdēta. Es nevēlos pārāk uzmaukties ar ko tādu. Zinu savas iespējas, tāpēc esmu diezgan klusā stūrītī. Man nepatīk rakstīt “paladziņu” tikai tāpēc, ka jāuzraksta. Galva arī pārāk sablivēta ar dažādiem mūzikas failiem. Lūk, piemēram, patlaban strādāju vienlaicīgi gan pie Dailes teātra 90. dzimšanas dienas koncerta, gan pie jubilejas diska (mums būs dubultdisks!), gan pie “Cepļa” un Ziemassvētkiem. Vēl man jādodomā par “Vārnu ielas republiku” un vienu Mazās zāles izrādi – tie būs Blaumaņa

“Zagli”. Kad galvā ir tāds ķīselis, kaut ko svaigu ir grūti pateikt. Ja mani iedzen skrūvspilēs, tad cita lieta. Tā izdarīja Māris Sirmāis un Kristīne Zvirbule, gatavojoties “Kamēr...” jubilejai. Atceroties skaisto sadarbību pie izrādes “Melanholiskais valsis”, es teicu – labi, piekritu, taču ar vienu atrunu – mācišos rakstīt četrbalsīgi.

OS: Pēc visām savām dāsnažām astoņbalsīgajām faktūrām?

JV: Tas bija grūti. Taču prieks, ka es kaut ko tomēr uzrakstīju.

OS: Kora drēbi jau nu tu sajūti, kā reti kurš.

JV: Cenšos izdziedāt katru balss partiju atsevišķi un taisu korekcijas, lai lineāri viss būtu ērti izdziedams.

OS: Šķiet, ka “Čučī, guli, ligaviņa” jau ir klasika.

JV: (*smiejas*) Tas bija Māra Kupča kāzām vienā naktī rakstīts. Ceremonija notika Domā, un Kaspars Putniņš teica – vajadzētu ko tādu, lai var baznīcā dziedāt. Prāvests Liepiņš neprotēstēja.

OS: Katoļu baznīcā tas ietu cauri?

JV: Domāju, ka jā. Skatoties uz jauno arhibīskapu, man vispār ir lielas cerības.

OS: Kad tev jārada mūzika izrādei, ko tu dari?

JV: Moku sevi. Ja nopietni, paņēmienu ir dažādi. Viens no interesantākajiem darba modeļiem bija izrādei “Precības”. Mihailam Gruzdomam ļoti svarīga ir radošā komanda, un vienā periodā kustību konsultants viņa izrādēm bija Jurijs Vasiļkovs no Sanktpēterburgas. Toreiz Vasiļkovs varēja tikt tikai uz iestudēšanas procesa pašu sākumu. Gruzdovs rādīja – te viņam vajag to, te šito. Vasiļkovs ņemas skaitīt – viens div’ trīs četr’ piec’ seš’, viens div’ trīs un tā tālāk. Es saku – paga, paga, ja jūs šitā te skaitāt, paņemsim videokameru un nofilmēsim visu, kas te notiek. Pēc tam skatījos video un rakstīju mūziku, balstoties uz redzamo. Septiņdesmit pieci procenti “Precību” mūzikas tapa šādā veidā. Ir cits variants. “Raudupiete”. Lugas eksmplāru izlasīju vienā elpas vilcienā. Gruzdovs saka, negribu neko melnu, uzraksti man opereti. Nekas neizdevās, iekams neuzradās puika, kam tur vajadzēja spēlēt. Tas bija tāds tīrradnis, un tas viņa

skatiens, un viņš tā lēni dara to visu... Skatījos uz viņu, un beidzot man galvā sāka kaut kas pulsēt, un tad radās pirmās taktis.

OS: Un Krodera “Pūt, vējiņi”?

JV: Tur nebija daudz jāsēž. Olis tādā ziņā ir unikāls – viņš paļaujas. Es pat brīnos, ka viņš paņēma visu, ko viņam devu. Process ir tas, kas teātri piesaista. Bieži vien rezultāts nemaz nav tik svarīgs. Savukārt process dod tādu prieku un gandarijumu! “Pūt, vējiņi” mēģinājumi ir bijuši tādi, ka mēs apskatāmie pulkstenī un – johaidī! – vienpadsmit vai pat pusdivpadsmit vakarā... Pie Gruzdova arī tā ir bijis.

OS: Vai tev ir nepieciešams domāt tīri teorētiski par mūziku teātra izrādei kā tādu?

JV: Nē. Režisors aptuveni pasaka, ko viņš grib, un man pašam ir svarīgi sazināties ar scenogrāfu un tērpu mākslinieku. Zināt viņu redzējumu. Bija tāds kuriozs. Nelaiķis režisors Ģirts Nagainis iestudēja “Lolitas brīnumputnu”. Pirms tam mums bija brauciens uz Norvēģijas ziemeļiem, kur Nagainis bija lielisks ekskursijas vadītājs. Zinot, ka rudenī paredzams kopdarbs, runājam par lugu, un viņš saka – taisām ceļojumu pa visu pasauli! Saku – labi, tikai pasakiet, kurš pieturas punkts kurā vietā! Vēlāk izrādījās, ka viņš ar scenogrāfu bija runājis pavisam ko citu, ar tērpu mākslinieci vēl ko citu. Rezultātā tur, kur man skanēja amerikānisks rokenrols, nāca meitenes garās baltās drānās kā turku pirti. Princešu skatā, kur man skan klavesīns un kautrīga flautiņa, nāk ādās tērtas amazones. Tad es sapratu – nē, turpmāk centīšos pats kontrolēt, kā domā scenogrāfs un tērpu mākslinieks.

OS: Noslēgumā – vai piekriti tēzei, ka nav nedziedošu cilvēku?

JV: Es pilnībā piekritu Jurjānu Andrejam, kurš teicis, ka dziedāšana ir līdz zināmai intonācijai sakāpināta cilvēka runa.

OS: Tā tad jebkurš?

JV: Jebkurš. 🌟

Par Dailes teātra muzikālo vēsturi lasiet nākošajā numurā

FRĪDRIHS ŠILLERS

Marija Stjuarte

TRAGĒDIJA 2 CĒLIENOS

DAILES TEĀTRIS

PIRMIZRĀDE 2010. GADA 17. SEPTEMBRĪ

LOMĀS:

RĒZIJA KALNIŅA
VITA VĀRPIŅA
ĢIRTS ĶESTERIS
PĒTERIS LIEPIŅŠ
ANDRIS BĒRZIŅŠ
ARTIS ROBEŽNIEKS
JURIS ŽAGARS
KRISTAPS RASIMS
ĀRIS ROZENTĀLS
GINTS ANDŽĀNS
JĀNIS PAUKŠTELLO
VAI JURIS BARTKEVIČS
OLGA DREĢE
DAINIS GRŪBE
MĀRTIŅŠ POČS

REŽISORS - DŽ.DŽ.DŽILINŽERS
SCENOGRĀFS - KRISTAPS SKULTE
KOSTĪMU MĀKSLINIECE - ILZE VĪTOLIŅA
KOMPONISTS - KĀRLIS LĀCIS
KUSTĪBU KONSULTANTE - INGA KRASOVSKA
GAISMU MĀKSLINIEKS - IGORS KAPUSTINS (IGAUNIJA)

KASE: 10.00 - 19.00; S., Sv. 11.00 - 18.00
INFORMĀCIJA: 67294444, 90002000
WWW.DAILESTEATRIS.LV